

Saksframlegg

Saksbehandler: Geir Strømland

Dato: 25.01.2023

Arkivsak nr: 22/1029

Jpid: 2022009873

Paragraf:

Etterlevelse av åpenhetsloven

Saksnr.	Utvalg	Møtedato
	Styret IVAR IKS	

Vedlegg:

Vedlegg 1 Etiske retningslinjer for leverandører 188752 25.01.2023

Vedlegg 2 Rutine for håndtering av informasjonsplikten 188753 25.01.2023

Vedlegg 3 Plan for hvordan virksomheten skal utføre krav som følger av åpenhetsloven 188754 25.01.2023

Saksutredning:

Bakgrunn for saken

Lov om virksomheters åpenhet og arbeid med grunnleggende menneskerettigheter og anstendige arbeidsforhold (Åpenhetsloven) trådte i kraft den 01.07.22.

Loven omfatter «større virksomheter». Med større virksomheter menes virksomheter som omfattes av regnskapsloven §1-5, eller som overskrider grensene for to av følgende tre vilkår:

1. salgsinntekter: 70 millioner kroner
2. balansesum: 35 millioner kroner
3. gjennomsnittlig antall ansatte i regnskapsåret: 50 årsverk.

Videre har Barne- og familiedepartementet i svarbrev til Samfunnsbedriftene bekreftet at «store» IKS også er omfattet av loven, selv om de ikke er omfattet av regnskapsloven § 1-5.

IVAR oppfyller kriteriene og er derfor omfattet av loven

Kort om åpenhetsloven

Åpenhetsloven skal fremme respekt for grunnleggende menneskerettigheter og anstendige arbeidsvilkår ved produksjon av varer og tjenester. I kjernen av loven ligger en plikt til å vurdere om virksomheten selv eller indirekte fører til brudd på menneskerettigheter og anstendige arbeidsvilkår.

Åpenhetsloven stiller krav til at man har oversikt over sine leverandører. Man må ha en dokumentert grunn til å tro at leverandørene driver «skikkelig» ved at de har anstendige arbeidsvilkår for sine ansatte og at de overholder menneskerettighetene.

For å etterleve loven, skal virksomhetene på en enkel måte kunne gi tilgang til informasjon som viser at leverandørene driver «skikkelig».

Forbrukertilsynet er tildelt oppgaven med å veilede om og føre tilsyn med loven.

Krav om åpenhet vil gjelde de fleste

Da svært mange selskaper leverer tjenester til selskaper som må følge loven er det et viktig poeng at de aller fleste selskaper må forholde seg til åpenhetsloven på en eller annen måte. Det gjelder uavhengig om selskapet defineres inn i lovens virkeområde eller ei.

Grunnen til det er ganske enkel: De aller fleste virksomheter har et kundeforhold til større selskaper som er omfattet av åpenhetsloven. Og disse større selskapene vil kunne etterspørre dokumentasjon på at man har oversikt over sine leverandører. Det krever at alle har orden i sysakene sine.

Derfor vil åpenhetsloven kunne ha en virkning på relativt store deler av det norske arbeidslivet.

Loven innebærer i hovedsak følgende:

- Plikt til å gjennomføre aktsomhetsvurderinger i tråd med OECDs retningslinjer for flernasjonale selskaper.
 - Sentrale punkter herunder er:
 - Forankring av ansvarlighet i retningslinjer
 - Egenrapporteringsskjema
 - Kartlegging av leverandørkjeder og forretningspartnere med tanke på om IVAR gjennom de har bidratt til/er årsak til faktiske og potensielle negative konsekvenser for grunnleggende menneskerettigheter og anstendige arbeidsforhold.
 - Iverksettelse av tiltak basert på punktet ovenfor.
- Plikt til å redegjøre for aktsomhetsvurderinger, ref. lovens §5. Plikten innebærer at
- redegjørelsen skal offentliggjøres innen 30. juni hvert år, og første gang innen 30. juni 2023. Det er krav at redegjørelsen skal underskrives av selskapets styre.
- Plikt til å gi informasjon, basert på skriftlige forespørsler, om hvordan selskapet håndterer faktiske og potensielle negative konsekvenser som er beskrevet i aktsomhetsvurderingen.

Plan for hvordan IVAR skal utføre krav som følger av åpenhetsloven

IVAR har en oppdatert anskaffelsesstrategi som ble vedtatt i juni 2022 i styresak 2022/16. Ett av fem delmål i planperioden 2022 – 2027 er:

IVARs anskaffelsespraksis skal sikre god ivaretagelse av samfunnsansvaret med hensyn til miljø, arbeidsforhold og sosiale forhold.

Et av resultatmålene knyttet til dette delmålet er økning i antall avtaler IVAR inngår som har utvidete etiske krav.

IVAR har i tillegg følgende strategier og retningslinjer på plass som bidrar til ivaretagelse av åpenhetslovens krav:

- Mål om bærekraftige samfunnsløsninger i selskapets visjon og verdier
- Seriøsitetsbestemmelser
- Kontraktsvilkår for ivaretagelse av grunnleggende menneskerettigheter

IVAR har utarbeidet etiske retningslinjer for anskaffelser basert på mal og veiledning fra Direktoratet for forvaltning og økonomistyring, DFØ. Se vedlegg 1.

I planen for ivaretagelse av åpenhetslovens krav legges det til grunn at IVAR gjennom egen anskaffelsestrategi, og etterlevelse av lov om offentlige anskaffelser allerede har mye på plass for å oppfylle formålet i åpenhetsloven. Loven innebærer likevel skjerpede krav til at vi proaktivt undersøker leverandører der vi mener det kan være risiko for brudd på menneskerettigheter, gjennom såkalte aktomshetsvurderinger. Loven er tydelig på at omfanget av aktomshetsvurderingene skal stå i forhold til virksomhetens størrelse, art, kontekst m.m.

IVAR vil måtte bygge kompetanse og erfaring både med hensyn til metode for risikovurderinger og det å gjennomføre effektive og adekvate oppfølgingstiltak overfor leverandørene. IVAR tar sikte på å følge opp tre leverandører i 2023.

DFØ har utarbeidet en liste over produktkategorier som har høy risiko for brudd på grunnleggende menneskerettigheter i leverandørkjeden. Dette er produkter der det finnes omfattende dokumentasjon på at det forekommer systematiske brudd på menneskerettigheter. Bruddene kan være knyttet til råvareuttak, komponenttilvirkning og endelig produktsammensetning. Lista er et verktøy som virksomheter kan benytte i sin risikovurdering. Produktkategoriene er omfattende, og omfatter mange produkter som er i daglig bruk i IVAR – for eksempel IT utstyr og elektronikk, bygg- og anleggsmaterialer, møbler og kontorrekvisita.

Aktomshetsvurderinger etter åpenhetsloven

Forslag til vedtak:

1. Administrerende direktør gis mandat til å følge opp kravene i åpenhetsloven, herunder etablere nødvendige rutiner for ivaretagelse av informasjonsplikten, kartlegging av underleverandører og risikoanalyser av disse.
2. *Etiske retningslinjer for leverandører*, jf. vedlegg 1, skal legges til grunn i IVARs krav ved anskaffelser av varer og tjenester.
3. Det skal rapporteres til styret om gjennomførte aktiviteter og funn en gang pr år, første gang medio 2023.